

Nr 104.

Av herr **Sandberg m. fl.**, om familjeunderstöd till värnpliktigs fosterbarn, föräldrar och syskon.

Under tid värnpliktig fullgör honom enligt gällande författningar åliggande värnpliktstjänstgöring i fredstid kunna hans hustru och barn erhålla understöd av statsmedel, såvida understöd är nödvändigt för deras uppehälle. Detta gäller tillsvidare även värnpliktiga som inkallats till tjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap och mobilisering. De närmare bestämmelserna i denna sak återfinnas i förordningen den 12 juni 1931 (257) om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd), m. m., med den ändrade lydelse därav som innefattas i kungörelsen den 27 okt. 1939 (793).

Understöd utgår alltså f. n. endast till värnpliktigs hustru och barn men icke till värnpliktigs fosterbarn, föräldrar eller syskon. Under vanliga förhållanden torde det icke vara så mycket att invända mot att ifrågavarande understöd endast utgår till dem för vilka den värnpliktige har direkt försörjningsplikt. Men i nuvarande läge, då inkallelserna i samband med den förstärkta försvarsberedskapen fått så stor omfattning som skett, och då de synas bliva av långvarig beskaffenhet, torde goda skäl finnas att utvidga kretsen för ifrågavarande bidrag. För närvarande inträffa så många fler fall än annars, då det synes riktigt, att hjälpen gives även till andra än hustru och barn, även om dessa givetvis alltfört böra vara de som först komma i fråga.

Hos länsstyrelserna, vilka hava att pröva och avgöra ansökningarna om familjeunderstöd, saknar man icke erfarenhet i förevarande avseende. I icke så få fall avse ansökningarna understöd till andra värnpliktigs anhöriga än hustru och barn. Då det torde vara bekant för allmänheten, åtminstone i rätt stor utsträckning, att understöd icke beviljas till andra än de nyssnämnda, kan man förutsätta att ingalunda alla fall, där understöd åt andra anhöriga vore önskvärt, komma till myndigheternas kännedom. Den beslutande myndigheten torde ofta finna det ganska beklämmande och föga rättvist att vara tvungen att vägra bidrag i här åsyftade fall. Den värnpliktiges föräldrar eller endera av dem kunna för sitt uppehälle vara väsentligen beroende av den hjälp som sonen lämnar. Sonen är t. ex. ogift och har gemensamt hushåll med sin mor. Bidrag till henne kan icke utgå enligt nuvarande bestämmelser, och lämnad ensam får modern svårt att reda sig, särskilt om hennes arbetsförmåga är i någon mån nedsatt. I t. ex. ett annat fall, en familj med många minderåriga barn, har fadern varit intagen å sjukhus för långvarigt lidande, och familjens försörjning har väsentligen

påvilat äldste sonen, vilken nu inkallats. Understöd kan icke utgå till modern och de minderåriga syskonen. Även om i ett dylikt fall den hjälp som kunde givas genom statens här ifrågavarande bidrag icke vore tillräcklig, skulle dock, om statsbidrag utginge, problemet om familjens uppehälle vara väsentligen lättare att lösa för kommunen ifråga. För närvarande kan understöd icke heller utgå till fosterbarn. Det synes uppenbart att dessa i förevarande avseende böra jämsställas med egna barn.

Det skulle, om statsbidrag finge utgå i dessa och liknande fall, bliva möjligt att därigenom i viss mån minska bördorna för kommunerna. Dessa bördor lära i många fall bliva svåra nog ändå, genom den återverkan på olika sätt på kommunernas ekonomi, som de omfattande inkallelserna få. Staten torde härvidlag bliva tvungen att på särskilt sätt träda emellan till hjälp åt de sämst ställda kommunerna, men vad som kan göras genom anlitan av en redan befintlig statlig hjälpform bör ske först och vara ägnat att i någon mån minska svårigheterna i fortsättningen.

Genom den hjälp som staten nu ger i form av understöd till den värnpliktiges familj blir det i kanske de flesta fall möjligt för familjen att reda sig utan att behöva anlita det allmänna. Det måste emellertid framstå som lika nödvändigt och lika rättvist som att staten ger familjeunderstöd att staten även ger hjälp till andra den värnpliktige närstående, som för sin försörjning äro beroende av honom, så att även dessa så långt möjligt kunna undgå att bliva understödstagare hos fattigvården.

En utvidgning av kretsen för här ifrågavarande understöd måste framstå som mycket angeläget och av förhållandena påkallat. Med stor styrka kan också göras gällande att då staten tagit de värnpliktiga från deras förvärvsarbete och ålagt dem en krävande tjänstgöring för ändamål, som det främst är statens uppgift att tillgodose, så bör också staten så långt möjligt och direkt och utan omgång över kommuner och fattigvård söka lätta de bördor, som därmed pålagts icke blott den värnpliktige och hans familj utan även av honom beroende andra anhöriga.

Som villkor för att understöd skall kunna utgå även till annan värnpliktigs anhörig än hustru och barn synes böra gälla en bestämmelse av ungefär den innebörd att — utom att behov av understöd givetvis skall föreligga — den värnpliktige under tiden närmast före inkallelsen skall hava lämnat bidrag till deras försörjning, för vilka bidrag begäres, på ett sätt som varit av betydelse för deras uppehälle. Den utredning som erfordras för bedömande av huruvida och i vilken omfattning bidrag skall utgå torde i regel kunna lämnas genom uppgifter i samband med ansökningen och i övrigt utan svårighet kunna av länsstyrelserna införskaffas.

Beträffande understödsbeloppen i här åsyftade fall torde i tillämpliga delar kunna gälla vad som stadgats om understödets storlek för värnpliktigs hustru och barn.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utarbete de närmare be-

stämmelser, som erfordras för en ändring av bidragsverksamheten på sätt som här föreslås.

Med stöd av det sagda få vi alltså yrka,

att riksdagen måtte besluta att förordningen den 12 juni 1931 (257) om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd) m. m., med den ändrade lydelse därav som innefattas i kungörelsen den 27 okt. 1939 (793), måtte ändras så, att understöd må kunna utgå jämväl till värnpliktigs fosterbarn, föräldrar och syskon.

Stockholm den 23 januari 1940.

O. E. Sandberg.

Ewald Lindmark.

Ernst Hage.

Arvid Jonsson.

Th. Gardell.

And. Hilding.

K. G. Viklund.

*Andreas Nilsson,
i Norrlångträsk.*

E. Oskar Åkerström.

Oscar Carlström.

Wilh. Annér.

Nils V. Sandström.

G. M. Fredberg.

Eric Hansson.
